

ÎNSEMNELE DE IDENTIFICARE SPECIFICE MIJLOACELOR DE EVACUARE MEDICALĂ ÎN CONFLICTELE MODERNE

THE IDENTIFICATION SIGNS OF MEDICAL EVACUATION EQUIPMENTS IN MODERN CONFLICTS

Mr. Virgil DAMIAN*

Experiențele tragice ale conflictelor militare din Europa secolului XIX au condus la necesitatea implementării unui set de reguli și angajamente internaționale în vederea protejării personalului rănit, incapabil să se apere și a structurilor de sprijin medical destinate strict pentru acest tip de misiune. Apariția Comitetului Internațional al Crucii Roșii și, ulterior, semnarea convențiilor de la Geneva și a protocoalelor ulterioare au creat obligativitatea structurilor combatante de a afișa în mod vizibil însemnele specifice facilităților medicale de tratament și a mijloacelor de evacuare medicală și a nu introduce aceste facilități și mijloace în lista de ținte posibile a fi angajate. Încălcarea frecventă de către partea insurgentă în conflictele din Irak și Afganistan a acestor protocoale produce o dezbatere contradictorie referitoare la necesitatea continuării utilizării acestor însemne, de către coalitia internațională, în special pentru mijloacele de evacuare aeromedicală.

The tragic experiences of European military conflicts in the nineteenth-century led to the need to implement a set of international rules and commitments to protect the injured personnel, unable to defend themselves, and to the need for medical organizations strictly dedicated to this type of mission. The establishing of the International Committee of the Red Cross and signing of the Geneva Conventions and the subsequent Protocols forced the combatants to visibly display the signs of medical treatment facilities and medical evacuation equipment and not to involve such facilities and equipment into the list of possible targets. Frequent violations of these protocols by the insurgents in Iraq and Afghanistan started a debate on the necessity of still using these symbols by the international coalition, especially on air evacuation equipment.

Cuvinte-cheie: însemne; evacuare; aerian; protecție; atac.

Keywords: signs; evacuation; air; protection; attack.

Secolul XIX reprezintă, pentru europeni, o perioadă cu profunde convulsii, saturată de conflicte militare între marile puteri occidentale a căror doctrină operațională presupunea confruntarea directă a unor efective impresionante. În acest sens, în anul 1859, în provincia Solferino din nordul Italiei, se confruntă armatele Franței și Austriei în ceea ce urma să rămână în istoria artei militare, drept cea mai sângeroasă confruntare militară de până atunci. Efectivele implicate simultan, în ziua de 24 iunie, ating aproximativ 320.000 de militari, iar după prima zi de conflict numărul pierderilor în personal depășește 40.000 de morți, răniți și dispăruți.

Omul de afaceri elvețian, Henry Dunant, martor întâmplător al teribilului tablou de final

de conflict format dintr-un amestec macabru de animale moarte sau eviscerate și oameni răniți, morți sau amputați, organizează ad-hoc personal voluntar pentru evacuarea și îngrijirea răniților din ambele tabere și lansează pentru prima dată replica care rămâne celebră: „Siamo tutti fratelli” (*Suntem cu toții frați*).

Marcat profund de acest eveniment, Henry Dunant scrie, în noiembrie 1862, lucrarea „O amintire de la Solferino” pe care o promovează asiduu la curțile imperiale europene, propunând pentru prima dată în istorie înființarea de către fiecare națiune a unei societăți de ajutorare a răniților în conflictele militare și implementarea unei înțelegeri internaționale în scopul protejării răniților și a personalului medical pe timpul intervențiilor specifice.

Rezultatul acestui efort personal s-a concretizat, în anul 1863, prin constituirea Comitetului

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: virgildam76@yahoo.com

Internațional pentru Ajutorarea Răniților, ulterior, în octombrie 1863, acesta se transformă în Comitetul Internațional al Crucii Roșii și adoptă o emblemă distinctivă – o cruce roșie pe fond alb (reversul drapelului elvețian).

Conflictele majore care urmează în secolul XX și conferințele de pace ulterioare întăresc permanent aspectele specifice sprijinului medical în operații și statuează, în mod distinct, statutul personalului rănit și cel al efectivelor medicale specializate.

În prezent, în cadrul NATO, având la bază acordurile internaționale stabilite în cadrul convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 și a protocolului adițional 3 al convenției din 8 decembrie 2005, este implementat AMedP-1.5, Identification of medical materiel for field medical installations, Edition A, Version 1, April 2014. Documentul standardizează însemnele de identificare specifice facilităților medicale de tratament și mijloacelor de evacuare medicală în conflictele actuale, în patru variante, astfel: crucea roșie, semiluna roșie, leul roșu și soarele, cristalul/diamantul roșu.

Conflictele actuale din Iraq și Afganistan oferă imaginea teatrului de operații în care sprijinul medical operațional este planificat, organizat și dimensionat având la bază experiențele anterioare, în sensul asigurării secvențelor de evacuare medicală și de tratament specializat în limita „orei de aur”.

Implementarea acestui interval strict pentru realizarea evacuărilor medicale în mediul specific Afganistanului impune limitarea mijloacelor terestre de evacuare și asigurarea necesarului de mijloace aeriene specializate.

În cadrul ISAF (International Security Assistance Force) sunt dislocate mijloace specializate de evacuare medicală aeriană aparținând SUA, Marii Britanii, Germaniei și Australiei.

Deși misiunile acestor structuri sunt identice, mijloacele aeriene special destinate și dotarea acestora este semnificativ diferită.

US Army a dislocat structuri specializate de tip DUST OFF (Dedicated Unhesitating Service To Our Fighting Forces) a căror misiune principală o constituie evacuarea personalului rănit sau bolnav al coaliției din FOB (Forward Operating Bases), PB (Patrol bases) și COP (Combat Outpost). Misiunile acestor structuri prevăd extinderea sprijinului specializat și pentru populația civilă și inamic. Aeronavele DUST OFF sunt elicoptere

de tip UH 60 Blackhawk care au aplicat, în mod vizibil, însemnul Crucii Roșii și nu sunt echipate cu mijloace de angajare cu foc. Pentru protecția aeronavei, principiul de intervenție presupune executarea zborului însoțit de o altă aeronavă de atac.

US Airforce a dislocat structuri specializate cunoscute ca având indicativul unic PEDRO. Inițial, aceste structuri au fost destinate pentru sprijinul introducerii și al extracției forțelor speciale în dispozitivul inamicului. Nevoia de sprijin medical pentru extracția personalului rănit a condus la introducerea echipamentelor și personalului specializat pentru asistență medicală de urgență în aceste mijloace aeriene. Subunitățile PEDRO sunt constituite pe aeronave de tip HH-60 Pavehawk blindate, neinscripționate și cu armament de bord. Intervenția pentru sprijinul personalului rănit se execută în grup de două aeronave PEDRO fără sprijin adițional cu elicoptere de atac.

Forțele britanice dislocate în Afganistan au beneficiat de sprijin MEDEVAC asigurat de structurile americane până în 2012. Creșterea nivelului de risc în provincia Helmand a constituit motivul principal pentru introducerea în operații de către Royal Air Force a structurilor de evacuare medicală specializată în format MERT (Medical Emergency Response Team). Capabilitățile componentelor MERT presupun asigurarea asistenței medicale de urgență prespitalicești pe timpul evacuării medicale. Aeronavele utilizate de MERT sunt elicoptere CH-47 Chinook care asigură un spațiu sporit pentru personalul necesar a fi evacuat, un număr suplimentar de echipamente specializate de nivel superior față de alte aeronave MEDEVAC și condiții optime pentru personalul implicat în intervenția medicală. În plus, aceste aeronave sunt echipate cu mijloace de foc puternice și oferă un nivel ridicat de protecție balistică. Mijloacele aeriene MERT nu sunt înscrispționate cu elementele standard ale structurilor medicale.

După anul 2012 au fost introduse în TO Afganistan mijloace de evacuare medicală și de către structurile germane și australiene. Aceste mijloace sunt asigurate prin echiparea aeronavelor multirol de tip NH90 și CH-47 Chinook cu echipamente și personal specializat concomitent cu păstrarea armamentului de bord în dotare și neinscripționarea specifică structurilor medicale. Autoritățile militare ale acestor state explică acest

fapt prin imposibilitatea asigurării simultane a necesarului de mijloace aeriene de sprijin operativ și sprijin medical, considerând că asumarea riscului de a fi o țintă cu drept de angajare chiar și pe timpul misiunilor de evacuare medicală, este compensată cu posibilitatea utilizării simultane a mijlocului aerian și pentru misiuni de transport, atac sau contraripostă la angajare.

Analizele executate și datele comparative referitoare la timpul de reacție și riscurile implicate în utilizarea acestor mijloace au ca și produs recent o serie de controverse la nivelul structurilor cu rol de decizie, în special cele din cadrul armatei americane.

Intervenția aeronavelor americane DUSTOFF în „pachet de forțe” a condus, uneori, la întâzieri în evacuare din cauza imposibilității asigurării imediate a mijlocului aerian destinat protecției, acesta nefiind permanent la dispoziția structurilor medicale.

Mai mult decât atât, nerespectarea de către insurgenți a regulilor de drept internațional, în sensul angajării cu foc a mijloacelor aeriene de evacuare medicală înscrispionate corespunzător, provoacă indignare și reacții la nivelul structurilor implicate în operații terestre.

În mod complementar, apare, din partea susținătorilor variantei de organizare a evacuării medicale aeriene fără însemne specifice și cu echipamente de atac, și un set de concluzii de ordin tactic și psihologic, astfel:

1. Însemnul specific medical indică inamicului faptul că aeronava este neînarmată și constituie o invitație gratuită la angajarea deliberată cu foc;

2. deplasarea aeronavelor medicale asigură insurgenților certitudinea că au produs pierderi, acest lucru contribuind semnificativ la creșterea moralului acestora. În concordanță cu acest aspect, survolul zonelor populate contribuie semnificativ la crearea impresiei generale de succes a insurgenților și în rândul populației civile;

3. afișarea la vedere a însemnului cu „crucea roșie” constituie, de cele mai multe ori, o provocare pentru insurgenții afgani aceștia considerând acest simbol ca și echivalent al etichetei cruciadelor medievale. Această „sensibilitate culturală” devine o sursă de propagandă și un motiv de activare a unor impulsuri necontrolate care pot fi folosite cu succes de către forțele adverse.

Un element foarte controversat îl constituie și analiza executată asupra pricipiilor de survol

stabilite în textul Convenției de la Geneva privitoare la protecția persoanelor civile în timp de război, din 12 august 1949, în articolul 22: „Aeronavele folosite exclusiv pentru transportul răniților și bolnavilor civili, infirmilor și lăuzelor sau pentru transportul personalului și al materialului sanitar nu vor fi atacate, ci vor fi respectate dacă vor zbura la înălțimile, orele și pe rutele convenite în mod special de comun acord, între toate Părțile în conflict interesate. Ele vor putea fi semnalate prin emblema distinctivă prevăzută de articolul 38 al Convenției de la Geneva din 12 august 1949 pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie. Dacă nu s-a convenit altfel, zborul deasupra teritoriului inamic sau deasupra teritoriilor ocupate de inamic este interzis. Aceste nave vor asculta de orice ordin de aterizare. În cazul unei aterizări astfel impuse, aeronava și ocupanții săi vor putea să-și continue zborul, după o eventuală cercetare.”

Obligația recunoscută de a respecta prevederile de drept internațional indiferent de natura și modul de acțiune al adversarului, trebuie să constituie permanent o constantă a procesului de planificare operațională în toate aspectele luptei armate, inclusiv componenta de sprijin medical. Protecția oferită de legile internaționale pentru structurile medicale reprezintă o sursă de securitate care, deși impenetrabilă în baza acestor înțelegeri și a conduitei specifice, nu constituie un element suficient pentru ansamblul sprijinului medical operațional.

În concluzie, însemnele specifice sprijinului medical, de regulă, reprezintă un element pozitiv, însă pentru conflictele moderne cu adversar fără tipologie militară afirmată constituie de cele mai multe ori un dezavantaj operațional.

BIBLIOGRAFIE

Convenția de la Geneva privitoare la protecția persoanelor civile în timp de război, august 1949.

<https://www.arrse.co.uk/community>, accesat la 24 aprilie 2017.

<http://www.murgencyairambulance.com>, accesat la 24 aprilie 2017.

<https://www.usnews.com/news/articles/2013/08/08/afghan-medevacs-run-to-gunfire-explosions-to-rescue-injured-comrades>, accesat la 24 aprilie 2017.